

ЗУСТРІЧІ ССАВЦІВ В ОБЛАСТЯХ ЛІСОСТЕПОВОЇ ТА СТЕПОВОЇ ЗОН

С.М. Конякін, Л.М. Губарь

Державна установа «Інститут еволюційної екології НАН України»,
м. Київ

У 2009–2020 рр. в результаті спостережень наведені знахідки реєстрації рідкісних та зникаючих видів ссавців, які віднесені до Червоної книги України (Червона., 2009) та типових видів ссавців, які зустрічалися на територіях чотирьох адміністративних областей України: Київської (Конякін та ін., 2019), Хмельницької, Черкаської та Одеської областей.

Використовували методи обліку наземних хребетних (за стандартними методиками), які є традиційними для екологічних та фауністичних досліджень: обліки на маршрутах; відлови дрібних ссавців; візуальні спостереження за ссавцями; обліки наслідків життєдіяльності ссавців.

№	Вид	Місце знахідки	Широта	Довгота	Дата знахідки	Спостерігач	Примітка
1	<i>Capreolus capreolus</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., болотні та лісові біотопи	49.944659 49.997213 49.964649	26.730075 26.701236 26.746898	13.08. 2017	Губарь Л.М.	Відмічені окремі дорослі особини з потомством
2	<i>Castor fiber</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., болото у заплаві р. Хомора	49.946748 49.947135 49.948074	26.741468 26.754600 26.785413	28.08. 2019	--/--	Відмічено активне збільшення популяції у 1996-1997 рр.
3	--/--	с. Романівка, Київська обл., ботанічна пам'ятка природи «Романівське болото»	50.502157	30.273975	13.07. 2018	--/--	Звичайно поширений вид, майже на всій території болота
4	--/--	м. Київ, ППСІМ «Феофанія», Палладінські ставки	50.339273	30.492259	15.07. 2017	Конякін С.М.	Відмічено дві дорослі особини
5	--/--	Смілянський р-н, Черкаська обл., гідрологічний заказник «Ірдинське болото»	49.261887 49.267019	31.856702 31.850684	11.05. 2009 17.07. 2011	--/--	Відмічено збільшення популяції в 2000-2009 рр.
6	<i>Lepus europeus</i>	м. Київ, ППСІМ «Феофанія», лісові біотопи	50.337023 50.341707 50.348978	30.488826 30.487195 30.492839	20.10. 2015 13.06. 2018 10.07. 2020	--/--	Відмічено 15 дорослих особин

7	--/	Смілянський р-н, Черкаська обл., Сунківське лісництво, лісові біотопи	49.172409	32.024340	10.08. 2015	--/	Відмічено дві дорослі особини
8	--/	с. Попівка, Смілянський р-н, Черкаська обл., остепенні луки	49.113752	31.803841	10.05. 2009		Відмічено дорослого самця
9	<i>Lutra lutra</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., майже на всій території р. Хомора зі всіма її притоками	49.947411 49.946582	26.734086 26.721813	04.04. 2019 05.07. 2019	Губарь Л.М.	У зимовий період від- мічено заги- бель особин у зв'язку із покриттям водойм льо- дом, що призводить до задухи
10	<i>Muste- la ermi- nea</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., болотні біотопи	49.946762	26.741554	09.08. 2014	--/	Відмічена лише одна самка з послідом
11	<i>Martes foina</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., лісові біотопи	49.957738 49.953210	26.735202 26.729022	30.12. 2016	--/	Звичайний вид, мешкає у природних та урбанізо- ваних екотопах
12	<i>Martes martes</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., болотні та лісові біотопи	49.946914 49.958014	26.742412 26.732027	08.01. 2017	--/	--/
13	<i>Mus- tela puto- rius</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., болотні та лісові біотопи	49.949565 49.953817 49.947190 49.967566	26.734516 26.728336 26.741554 26.710912	13.08. 2017 04.09. 2019	--/	Звичайний вид, мешкає у природних та урбанізо- ваних екотопах
14	<i>Mus- tela nivalis</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., болотні та лісові біотопи	49.952989 49.959215 49.969236	26.732456 26.732027 26.702200	12.09. 2013	--/	Звичайний вид, мешкає у природних та урбанізо- ваних екотопах
15	<i>Ondat- ra zibe- thicus</i>	с. Хотів, Києво- Святошинський р- н, Хотівський став	50.329298	30.477327	23.04. 2020	Конякін С.М.	Звичайно поширений вид, відмічені дорослі особини
16	--/	с. Хотів, Києво- Святошинсь- кий р-н, стр. Віта	50.330071	30.470369	05.05. 2020	--/	--/

17	--/	с. Хотів, Києво-Святошинський р-н, стр. Феофаніївський	50.334157	30.492165	15.05.2015	--/	--/
18	--/	м. Сміла, Черкаська обл., р. Тясмин	49.213776 49.203178 49.219663	31.905551 31.913190 31.895423	20.06.2014 7.07.2019 14.05.2020	--/	--/
19	--/	м. Сміла, Черкаська обл., водосховище	49.216538	31.887569	16.06.2010	--/	--/
20	--/	м. Сміла, Черкаська обл., р. Сріблянка	49.223017	31.862736	17.09.2011	--/	--/
21	--/	с. Тернівка, Смілянський р-н, Черкаська обл., р. Гнилий Тікич	49.133882	31.849192	05.06.2010	--/	--/
22	--/	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., по всій території болота	49.947816 49.948866 49.961070	26.730350 26.785625 26.810000	04.04.2019	Губарь Л.М.	Вид звичайно поширений, відмічено збільшення особин
23	--/	м. Ізмаїл, Одеська обл., вздовж долини р. Дунай	45.320826	28.869142	05.06.2013	--/	Відмічені окремі дорослі особини
24	<i>Sus scrofa</i>	с. Сохужинці, Ізяславський р-н, Хмельницька обл., водні та лісові біотопи	49.971577 49.944705 49.968836	26.703960 26.725761 26.734430	04.01.2018 15.09.2019	--/	Вид звичайно поширений, відмічено постійне мешкання декількох стад
25	--/	Смілянський р-н, Черкаська обл., заповідне урочище «Юрова гора», лісові біотопи	49.272613	31.822553	19.05.2009	Конякін С.М.	Відмічено мешкання декількох стад
26	<i>Vulpes vulpes</i>	с. Хотів, Києво-Святошинський р-н, ур. Феофанія, переліг	50.337044	30.494663	22.07.2018	--/	Відмічено дорослу особину
27	--/	с. Хотів, Києво-Святошинський р-н, ур. «Скіфське городище», переліг	50.332469	30.488225	10.04.2020	--/	Відмічено декілька особин
28	--/	м. Сміла, Черкаська обл., ур. «Козиреве», степові екосистеми	49.213930	31.934433	28.08.2019	--/	Відмічено дорослу особину

Література

1. Червона книга України. Рослинний світ. / Ред. Я.П. Дідух. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
2. Конякін С.М., Хребетні тварини урочища «Феофанія». / Т.В. Шупова, Л.М. Губарь, А.А. Білушенко. // Вісник Київського національного університету. Серія: біологія. – 2019. – Т. 78. – Випуск 2. – С. 19–27.

РАСПРОСТРАНЕНИЕ ИНВАЗИИ БОРЩЕВИКА СОСНОВСКОГО, ЗОЛОТАРНИКА КАНАДСКОГО, БАЛЬЗАМИНА ЖЕЛЕЗИСТОГО В ГОРОДЕ ВИТЕБСКЕ И ЕГО ОКРЕСТНОСТЯХ

В.В. Кривко

ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск,
Республика Беларусь, e-mail: vlada.krivko@mail.ru

Наличие инвазивных видов в экосистемах опасно влияет на системы связей между природными сообществами организмов. Постепенно расширяя свой ареал, инвазия «токсически» действует на аборигенные виды сокращая их численность, или вовсе уничтожая их. Не исключение и природно-антропогенные комплексы, где контроль над функционированием системы осуществляет человек. Примером тому могут служить городские территории, где инвазивные виды успешно существуют и даже прогрессируют несмотря на усилия человека. Цель данного исследования – создать базу данных мест произрастания инвазивных видов на территории г. Витебска, которая послужит для формирования и корректировки планов по сдерживанию распространения борщевика Сосновского, золотарника, бальзамина и других инвазивных видов и, в конечном счете.

Материал и методы. Инвентаризация мест произрастания инвазии борщевика Сосновского, золотарника канадского и бальзамина железистого проводилась детально-маршрутным методом с применением GPS-навигации.

На спутниковых снимках и материалах, предоставленных земельно-информационной системой хорошо различимы колонии, т.к. они имеют ярко выраженное отличие от остальной «зеленой массы» – участок, занятый борщевиком Сосновского, имеет ярко-зеленую окраску [2]. Полученные данные обрабатываются с использованием ГИС инструментов, которые позволяют производить «отрисовку» колоний на карте города, выделение центров, очагов и отдельных элементов для систематизации полученной информации.

Результаты и их обсуждение. На основании полевых исследований, было выявлено, что борщевик Сосновского чаще встречается на окраинах города, вдоль железных дорог, лесных насаждений, по оврагам и на открытых пространствах [1]. Наибольшее скопление отмечено в агрогородке Тулово, который расположен в восточной части Витебска. Здесь борщевик встречается практически повсеместно, начиная от точечных колоний, заканчивая площадной, густо растущей, колонией, занимающей около 50 м², где является явно доминирующим видом, с уже созревшими семенами. У железной дороги, в микрорайоне Медцентр, в центре перелеска обнаружена поляна около 300 м², большая часть